

ETU Nautatautiryhmä 14.1.2010

Laatija: Eli Mari Utriainen/Laadukas Tuotantoketju -hanke

F TERVEYDENHOITOSUUNNITELMA-TOIMENPITEET RIPULIONGELMATILALLA

Ripuliongelma on aina monisyinen ongelma, jonka syntyyn vaikuttavat ympäristö, ruokinta- ja hoitokäytännöt sekä mahdolliset taudinaiheuttajat. Toimenpiteiden yksinkertaisuus ja niiden toteuttamisen johdonmukaisuus ovat olennaisia ongelman hallinnassa.

VÄLITTÖMÄSTI SUORITETTAVAT TOIMENPITEET

1. **SAIRAIKEN HOITO** Ks. Ripulivasikan hoito-ohje/lääkitseminen.
2. **NÄYTTEIDEN OTTO** Ks. Näytteenotto-ohje.

VASIKOIDEN VASTUSTUSKYVYN PARANTAMINEN

3. Korjataan havaitut epäkohdat juotossa, ruokinnassa, hoidossa ja ympäristössä. Vähennetään vasikan kokemaa stressiä. Ripuliongelmassa tarvitaan tavanomaista parempaa huolellisuutta ja tarkkuutta kaikissa vasikan hoitotoimenpiteissä.
4. Valvotaan erityisen huolellisesti kaikkien syntyvien vasikoiden ternimaidon saanti. Ks. Ternimaito-ohje.
5. Ternimaitopankki. Ks. Ternimaito-ohje.

TARTUNTAPAINEEN VÄHENTÄMINEN-TARTUNTAKETJUN KATKAISEMINEN

6. Sairaat vasikat (emolehmäkarjassa emon kanssa) eristetään terveistä. Pidetään eristettynä ainakin viikon ajan oireiden loppumisesta.
7. Juotto- ja ruokintahygieniaa tehostetaan. Juotto- ja ruokintavälineiden puhdistusta tehostetaan, ja juoma- ja ruokinta-astiat suojataan ulostesaastutukselta. Imettävien emojen puhtauteen kiinnitetään erityistä huomiota.
8. Poikima- ja vasikkatilojen puhdistusta ja kuivitusta tehostetaan.

PITKÄNTÄHTÄIMEN TOIMENPITEET

Kun tartunnallinen ripulinaiheuttaja on todettu.

TARTUNTAPAINEEN VÄHENTÄMINEN-TARTUNTAKETJUN KATKAISEMINEN

1. Karsinat, osastot tai koko eläinsuoja puhdistetaan; pesu, kuivatus ja desinfektio mahdollisuuksien mukaan. Osastot ja karsinat pestään niiden tyhjentyessä. Jos tilojen täydellinen peseminen ja desinfektio eivät ole

ETU Nautatautiryhmä 14.1.2010

Laatija: Eil Mari Utriainen/Laadukas Tuotantoketju -hanke

käytännössä mahdollisia, tilat puhdistetaan perusteellisesti mekaanisesti ja kuivutetaan huolellisesti. Kesäaikaan voidaan lypsykarjatilalla käyttää ulkorakennuksia väliaikaisina tiloina syntyville vasikoille, jolloin varsinaiset vasikkatilat saadaan perusteellisemmin puhdistettua. Kokkideihin ja cryptosporideihin eivät tavanomaiset desinfektioaineet tehoa, vaan esimerkiksi kuumahöyrytys, joka voidaan toteuttaa riittävällä teholla vain tyhjennetyssä eläintilassa. Ks. myös ETT: n pesuohje: <http://www.ett.fi/index.php?ryhma=114>.

2. Eläinten siirrot suunnitellaan niin, ettei taudinaiheuttajia tarkoituksellisesti levitetä ja että siirrot aiheuttaisivat vasikoille mahdollisimman vähän stressiä. Muodostettuja vasikkaryhmiä ei sekoiteta, vaan tarvittavat siirrot tehdään muodostettuina ryhminä. Ripuliin sairastuneet otetaan aina erilleen ja pidetään omana ryhmänä. Syntyvät tai tilalle tulevat uudet vasikat sijoitetaan huolellisesti puhdistettuihin tiloihin. Harkitaan huolellisesti uusien eläinten hankinnan tarve taudinpurkauksen aikana. Tarvittaessa voidaan käyttää väliaikaisia tiloja, jolla saadaan tartuntapainetta alemmas varsinaisessa eläinsuojassa.
3. Terveiden ja sairaiden karsinoissa käytetään eri hoitovälineitä. Mahdollisuuksien mukaan terveiden ja sairaiden karsinoissa käytetään myös eri suojavaatteita ja kenkiä.

VASIKOIDEN VASTUSTUSKYVYN PARANTAMINEN

4. Poikivien lehmien kunnon ja terveydentilan tarkistaminen sekä riittävän ummessaoloajan varmistaminen (vähintään 6 viikkoa).
5. Poikimapaikan puhtauden varmistaminen, poikimisen valvonta sekä tarvittaessa vastasyntyneen vasikan puhdistaminen.
6. Ternimaidon laadun varmistaminen. Ks. Ternimaito-ohje.
7. Jos tilan näytteistä löytyy rotavirus, coronavirus tai ETEC – bakteeri, ternimaidon juottoa suositellaan jatkettavan koko alttiin sairastumisiän, koska vasta-aineet toimivat paikallisesti suolen sisällä näitä taudinaiheuttajia vastaan. ETEC –bakteerin kohdalla tämä tarkoittaa ensimmäistä elinviikkoa ja rota- tai coronavirusin kohdalla 2-4 vk ikäiseksi. Ks. Ternimaito-ohje.
8. Rokotus. Jos juotto- ja hoitokäytäntöjen sekä ympäristötekijöiden muutoksilla ei saada tilannetta hallintaan, voidaan rota-, corona- ja ETEC –mikrobien kyseessä ollessa ottaa käyttöön rokotusohjelma. Tällä hetkellä rokote on erityislupavalmiste. Kaikki tiineet lehmät rokotetaan kahdesti 4 viikon välein niin, että jälkimmäisestä rokotuksesta poikimiseen on aikaa 2-3 viikkoa. Näin saadaan ternimaitoon em. taudinaiheuttajien vasta-aineita, joita on rokotetun emän maidossa runsaammin pidempään kuin rokottamattomilla lehmillä. Uusintarokotus annetaan 2-6 vk ennen seuraavaa poikimista.

ETU Nautatautiryhmä 14.1.2010

Laatija: Eli Mari Utriainen/Laadukas Tuotantoketju -hanke

Taulukko 6. Eri ripulinaiheuttajiin liittyvät erityishuomiot.

Ripulin aiheuttaja	Toimenpiteet	Erityistä
Rota- ja Coronavirus	Juotto- ja ruokinta hygienia, ympäristön hygienia. Sairaiden eristäminen.	Riittävästi vasta-aineita sisältävän ternimaidon juotto 2-4 vk ikäiseksi. Rokotus mahdollinen.
Kokkidioosi (Eimeria)	Juotto- ja ruokinta hygienia, ympäristön hygienia. Sairaiden eristäminen.	Toltratsuriili - lääkitys
Cryosporidium parvum	Juotto- ja ruokinta hygienia, ympäristön hygienia. Sairaiden eristäminen.	Tarttumisen estäminen ihmisiin ja muihin kotieläimiin.
Enerotoksinen E. coli (ETEC)	Juotto- ja ruokinta hygienia, ympäristöhygienia, erityisesti vastasyntyneen vasikan hoidossa. Sairaiden eristäminen.	Riittävästi vasta-aineita sisältävän ternimaidon juotto ensimmäisen elinviikon ajan. Herkkyysmääritysten mukainen antibioottilääkitys. Rokotus mahdollinen. Bikarbonaattipitoisten juomien suun kautta antamista vältettävä (nostaa juoksumahan pH: ta ETEC:lle edulliseksi)
Salmonella	Eläintautilainsäädännön mukaiset saneeraustoimenpiteet.	Ilmoitusvelvollisuus. Saneeraustoimenpiteet. Tarttumisen estäminen ihmisiin ja muihin kotieläimiin.

SEURANTA

Ongelman hoitotoimenpiteistä huolimatta olisi tilannetta hyvä seurata ottamalla oireilevista ulostenäytteitä tutkittavaksi, jotta havaitaan muutokset taudinaiheuttajien suhteen.